आदादिकभातिवत् (1153) ज्ञेयानि । [1]प्रणियान्-ती-न्ती, [2]यानीयः, [3]येयः, [4]अध्वन्यतुरङ्गयायी,[A] अनुयायी, [5]प्रयायी-प्रतियायी, [6]सङ्ग्रामयायी,[B] [7]शुभंयाः अभियाः,[C] [8]यायावरः,[D] प्रयाणम्, [9]प्रयापणम्-प्रयापनम्,

---

1. शतरि, अदादित्वाच्छपो लुकि, 'नेर्गदनदपतपदघुमास्यतिहन्तियाति—' (8-4-17) इत्यादिना उपसर्गस्थान्निमित्तात् परस्य नेर्णत्वे रूपमेवम् । स्त्रियाम्, 'आच्छीनद्योः—' (7-1-80) इति नुम्विकल्पः ।

2. 'कृत्यल्युटो बहुलम्' (3-3-113) इति बाहुलकत्वाभ्यनुज्ञानादत्र करणेऽनीयर्-प्रत्ययः । यान्त्यनेनेति **यानीयः**=अश्वः ।

3. कर्मणि यत्प्रत्यये, 'ईद् यति' (6-4-65) इतीकारे गुणे च रूपमेवम् ।

4. अध्वन्यतुरङ्गेन यातीति **अध्वन्यतुरङ्गयायी** । 'सुप्यजातौ—' (3-2-78) इति ताच्छील्ये णिनिप्रत्ययः । '**आतो** युक्—' (7-3-33) इति युगागमः । एवम् **अनुयायी** इत्यत्रापि रूपनिष्पत्तिर्ज्ञेया । उपसर्गोपपदेऽप्यनेन णिनिरिति **भाष्यादौ** स्पष्टम् ।

5. 'भविष्यति **गम्यादयः**' (3-3-3) इत्यत्र गम्यादिगणे पाठात् औणादिके णिनि-प्रत्यये युगागमे च रूपमेवम् । भविष्यत्कालेऽयं प्रत्यय इति ज्ञेयम् । **आयायी** इति **काशिका** (3-3-3) पाठः ।

6. 'आवश्यकाधमर्ण्ययोर्णिनिः' (3-3-170) इत्यावश्यकार्थे णिनिप्रत्यये रूपमेवम् ।

7. शुभं यातीति **शुभंयाः**=शुभान्वितः । 'क्विप् च' (3-2-76) इति क्विप् ।

8. यङन्तात्, '**यश्च यङः**' (3-2-176) इति ताच्छीलिके वरचि द्विर्वचनादि-केषु रूपमेवम् । अत्र धातोरस्य गत्यर्थकत्वात् 'नित्यं कौटिल्ये गतौ' (3-1-23) इति कौटिल्यार्थे=कुटिलं गच्छतीत्यर्थ एव यङ्—इति **प्राञ्चः** । **अन्ये तु यायावरः** इत्यस्य एकत्रानियतस्थानार्थकतया विवरणात्, मुनिविशेषे पद-स्यास्य रूढत्वादत्र कौटिल्यार्थकयङोऽसंम्भवात्, 'धातोरेकाचो हलादेः—' (3-1-22) इत्यादिना क्रियासमभिहारे (=पौनःपुन्ये, भृशार्थो वा) यङेव इति वदन्ति ।

9. 'णेर्विभाषा' (8-4-30) इति णत्वविकल्पः । **प्रयाणम्** इत्यत्र तु 'कृत्यचः' (8-4-29) इति नित्यं णत्वमिति बोध्यम् ।

A. 'क्षिप्रं ततोऽध्वन्यतुरङ्गयायी यविष्ठवद् वृद्धतमोऽपि राजा ।' भ. का. 2. 44.

B. 'स्मरन्तः पश्चिमामाज्ञां भर्तुः **सङ्ग्रामयायिनः** ।' रघुवंशे—17. 8.

C. '**अभियाऽअतऽऽआवरं तुङ्गं** भूमृतं रुचिरं पुरः ।' भ. का. 10-21.

D. '**यायावरा** लाक्षणिकाः कठाश्च कौशिक्यनुब्राह्मणिपैप्पलादाः ।' वा. वि. 3. 18.